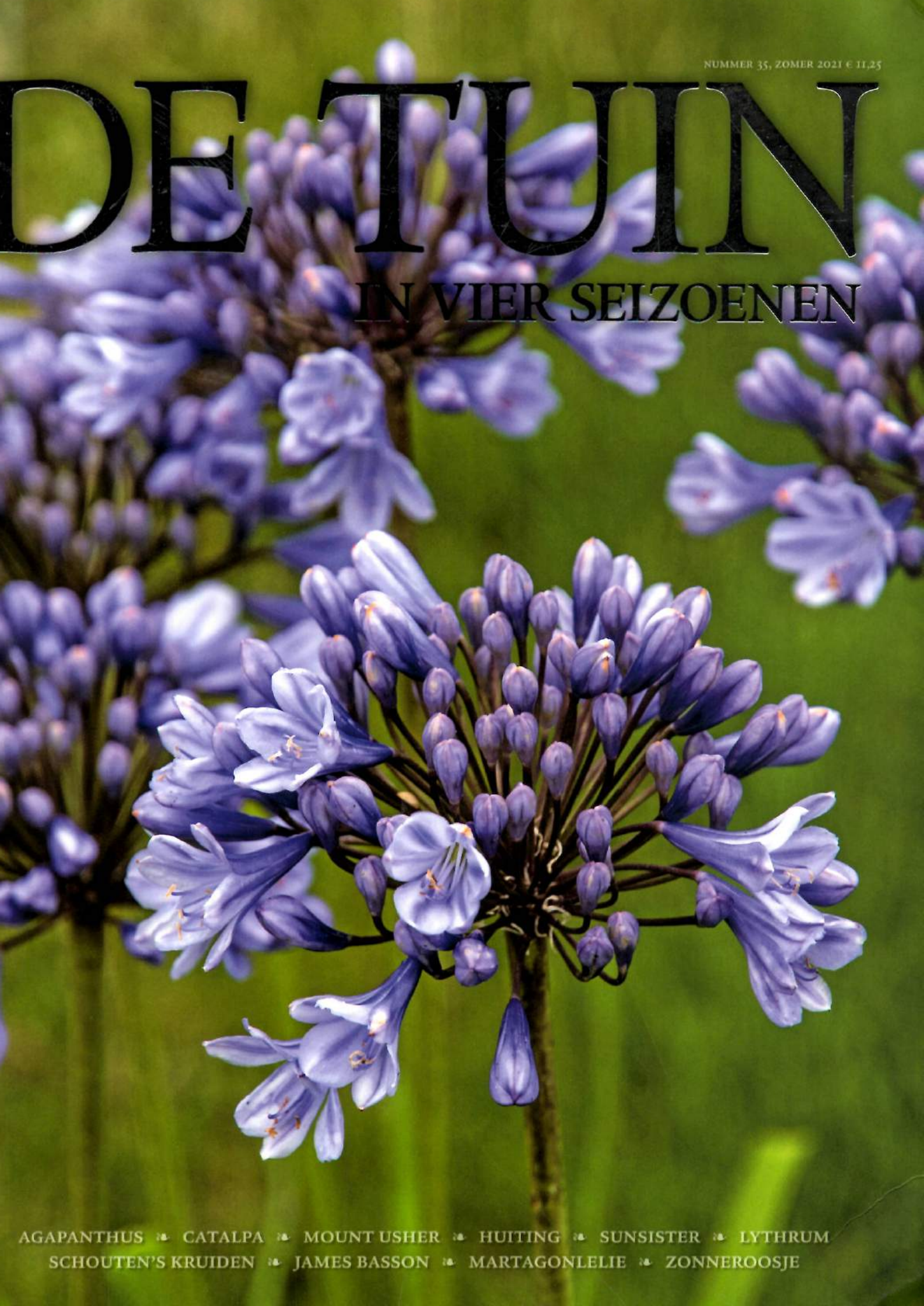

NUMMER 35, ZOMER 2021 € 11,25

DE TUIN

IN VIER SEIZOENEN

AGAPANTHUS ✦ CATALPA ✦ MOUNT USHER ✦ HUITING ✦ SUNSISTER ✦ LYTHRUM
SCHOUTEN'S KRUIDEN ✦ JAMES BASSON ✦ MARTAGONLELIE ✦ ZONNEROOSJE

Vier tuinen van James Basson

Hoe droger, hoe beter

James Basson is een bekende naam in de internationale tuinenwereld.

Zijn showtuinen bij de befaamde Chelsea Flower Show leverden hem drie keer goud op. Vanuit zijn woonplaats Monaco realiseert hij tuinen in Zuid-Frankrijk, maar ook in warme en droge regio's ver daarbuiten.

In dit artikel vier uiteenlopende voorbeelden van zijn werk, te vinden in de Franse Provence.

TEKST EN FOTOGRAFIE EMIEL VAN DEN BERG

De Chelsea-tuinen van James Basson, Engelsman wonend in Monaco, leverden hem naast gouden medailles ook vragende blikken van passanten op. Met droogte als terugkerend thema liet hij in een van zijn showtuinen zien hoe de natuur zich herstelt na een natuurbrand, tussen de planten verwerkte hij zwart geblakerde boomstronken. In een andere tuin imiteerde hij de gortdroge steengroeven van Malta, hij bezocht ze meerdere malen om te ontdekken hoe en welke planten zich daar in leven houden. Met zijn visie op dat terugkerende thema droogte gaat hij ver, zelfs het gedurende de zomer bruin kleuren van planten ziet hij als waardevol. 'Zolang de architectonische uitstraling overeind blijft.' Meedoen aan de Chelsea Flower Show leverde James uiteraard veel publiciteit op, maar slechts één directe opdracht. 'Toen een Frans-Engels koppel mijn Malta-tuin bewonderde, wilden ze mij meteen als

tuinontwerper omdat de condities rondom hun woning min of meer vergelijkbaar zijn. Ook mijn landschap-gerelateerde aanpak sprak hen aan.' Deze eerste tuin ligt tegen een zuidhelling en is omringd door natuur. Vanaf het begin vond James het een vereiste dat de grond droog en arm moest blijven. 'Voedzame grond is de vijand, het laatste wat we hier willen is een groene tuin in een bruin zomerlandschap.'

Het oplichten van de grond op die plaatsen waar planten moesten komen, was voldoende. Daarna werd dit afgedekt met gravel. 'Dat gebruik ik veel in mijn tuinen. Voor optimale drainage, om onkruid te onderdrukken en omdat het goed aansluit op de sfeer van de Provence.' Het was belangrijk om de paden iets lager te leggen dan de plantvakken, zodat water bij hevige regenval via die paden snel de tuin weer verlaat.

Daarna was er aandacht voor de beplanting. James kiest meestal uit voorraadlijst-

ten van kwekerijen, zelden vanuit boeken of eigen kennis. 'Zo mag en kan elke tuin verschillen.' Volgens hem een perfecte manier om te blijven ontdekken. Hij bekijkt zijn tuinen altijd op de lange termijn, zich realiserend dat ze vanwege de droogte relatief langzaam ontwikkelen. In deze eerste tuin heeft hij echter voldoende planten verwerkt die zich relatief snel ontwikkelen en ook snel in bloei komen. 'Zodat de klant er meteen het eerste jaar al plezier aan beleeft.'

Voor de lange termijn plantte hij verschillende struiken en klimplanten die hier van nature thuishoren en eenmaal volgroeid de binding met de omgeving gaan versterken. Ze staan hier nu amper vijftien centimeter hoog, onopvallend. 'Je kunt grote maten aanschaffen, maar dat vraagt de eerste jaren veel te veel water.' De toevoeging van deze aanplant deelt hij overigens niet altijd met zijn klanten. 'Ik doe dat soms stiekem om het ongeduld niet te voeden.'

GRAVEL BEGROEID MET MOS

In deze eerste tuin bloeit veel in het voorjaar en de vroege zomer, dan is het erg kleurrijk. Na de verdroging gedurende de zomer heeft de tuin echter nog voldoende te bieden. James refereert aan de verdroogde grassen en aan zaaddozen van diverse vaste planten. Zijn eigenzinnigheid komt het best tot uiting als hij uitleg geeft over het gebruikte gravel. Liever had hij hier namelijk heel poreus gravel toegepast, gravel waarop zich op een natuurlijke manier mossen vastzetten. 'Dan zou dat gravel in de zomer een bruine en in de winter een groene uitstraling krijgen. Een briljant landschappelijk effect. Jammer genoeg wilde de klant dat niet.'

Bij de tweede tuin gaat het om de binnenplaats bij een L-vormige landhuis van een Amerikaans koppel. De opdracht hier was om rondom het zwembad en binnen de aanwezige lage muren een tuin te creëren die één voelde met het grotere landschap daarbuiten. Een landschap waarin de eige-

naar enkele van zijn eigen kunstwerken plaatste. Openheid staat hier centraal, hoogte zit in de eeuwenoude lindeboom en in de door James geplante meerstammige meidoorn bij de ingang van de woning. Enkele lage olijfbomen verwijzen naar de olijfgaarden in de omgeving. De rest van de beplanting bleef laag met als belangrijke wintergroene structuur een slingerhaag van *Pistacea lentiscus*, de goed snoeibare en hier inheemse mastiekboom. De verdere beplanting oogt heel natuurlijk, een opvallend siergras is het inheemse *Lygeum spartum* dat is afgewisseld met de bij ons bekende *Stipa calamagrostis*. Andere droogteminnende planten zijn *Eryngium*, *Lavandula*, *Cistus*, *Stachys*, *Teucrium* en *Thymus*. Blikvanger is de hier eveneens inheemse wolfsmelk *Euphorbia rigida*, een favoriet van James. Deze *Euphorbia* kan een meter breedte en een halve meter hoogte halen. 'Waardevol om zijn architectonische uitstraling; de plant heeft een stevige habitus met min of

meer opstaande stengels. Dat combineert goed met tal van kleinbladige en kleinbloemige buurplanten.' Hier in het mediterrane gebied bloeit de plant vanaf einde winter tot in de lente. Eenmaal uitgebloeid krijgen de zaadhoofden een intens rode tint. 'De eerste keer dat we er een in bloei zagen was in de tuin van de kwekerij van Olivier Filippi, een voor ons heel belangrijk inkoopadres.'

GRAVEL TUSSEN GRIJSTINTEN

De derde tuin is van een Engels echtpaar dat liefhebber is van tuinieren. Het oppervlak van het gehele terrein is groot, de oprit richting woonhuis wordt benadrukt door karakteristieke cipressen, typisch mediterraan. De wens was hier een wilde tuin – een 'tableau garden' – met droogteminnende planten. Niet eenvoudig, omdat het relatief laag gelegen terrein was overgroeïend met *Equisetum*, paardenstaart. 'Dan weet je dat de grond relatief vochtig is.' Als oplossing voor het vocht hoogde James de plantvak-

ken met vijftien centimeter op en verdiepte hij de paden ook vijftien centimeter, wederom voor de afvoer van water bij hevige regenval. Extra was de dikke mulchlaag van fijn grind op de plantvlakken. 'Onkruid onderdrukend en dienend als een stevig luchtkussen voor de vegetatie.' Alles oogt hier verder heel natuurlijk, James werkt zelden in groepen of van laag naar hoog. 'Zo zie je dat in de natuur ook nooit.' De plantlijst is te uitgebreid om in zijn geheel te bespreken. Het draait uiteraard om droogteminnende planten, veelal in grijs tinten. Zo staan er diverse soorten van onder andere *Lavandula*, *Achillea*, *Artemisia*, *Rosmarinus*, *Phlomis* en *Salvia*. In bescheiden mate groeien er enkele inheemse planten, lichtjes uitzaaien of woekeren mag. 'Een tuin is immers een levend organisme.' Hoogte zit in de meerstammige amandelbomen en *Arbutus unedo*, plus een aantal olijfbomen rondom. 'Twee recentelijk geplaatste pergola's verlichten de spreekwoordelijke zwaartekracht van de tuin, daarnaast zijn ze aange-naam om onder te zitten.'

In de vierde en laatste tuin speelt architectuur een belangrijke rol. Het gaat om een binnentuin bij een complex van oude gebouwen. De energieke Amerikaanse eigenaresse renoveerde het centrale hoofdgebouw en bruijst van de plannen om de andere gebouwen om te toveren tot ontmoetings- en werkkruimtes voor buurtbewoners. 'Een geluk om zo'n gedurfd en briljant persoon tegen te komen. Vanaf het begin kon ze zich vinden in onze ontwerpplannen.' James kwam met het idee om het kanaalsysteem van de omgeving, van oudsher gebruikt voor irrigatie, weer te geven door een aantal tuinvlakken abstract te omkaderen met smalle hoge goten gemaakt van cortenstaal. In die goten rouleert water, er omheen is de beplanting vaksgewijs aangeplant. 'Om het idee van de traditionele veldsystemen van hier te versterken.'

Samenvattend is te concluderen dat James bij het ontwerpen van tuinen drie uitgangspunten belangrijk vindt: de natuur, de geschiedenis van het gebied en traditioneel

vakmanschap. Dat laatste zit vaak in de trappen en muren, gemaakt door en met ambachtslieden en stenen uit de omgeving. 'Het is steeds een zoektocht naar geschikte mensen waar ik altijd veel van leer. Dat is voor mij het grote plezier.'

Geschikte mensen voor het tuinonderhoud zijn eveneens essentieel. Hij zoekt ter ondersteuning altijd mensen in de directe omgeving die zijn manier van werken (willen) begrijpen. 'Ik heb inmiddels geleerd dat het niet om mij draait, maar om diegene die de tuin onderhoudt. Als die er geen gevoel bij heeft, is alle inspanning voor niets.'

Informatie

James Basson – Scape Design
27, Boulevard des Moulins
98000 Monaco
www.scapedesign.com

